

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язів
Центральноукраїнського національного технічного університету
к.т.н., доцент Андрій ТИХИЙ
«7» травня 2026 року

ВИТЯГ З ПРОТОКОЛУ № 3

засідання міжкафедрального семінару кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи, кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності, кафедри маркетингу та економічної теорії, кафедри аудиту, обліку та оподаткування Центральноукраїнського національного технічного університету від 7 травня 2026 року

Присутні: декан економічного факультету, д.е.н., проф. Шалімова Н.С., члени кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи: д.е.н., проф., зав. кафедри Зайченко В.В., д.е.н., проф. Семикіна М.В., к.е.н., проф. Бугасва М.В., к.е.н., доц. Дмитришин Б.В., ст. викл. Задорожня Л.М.; члени кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності: к.е.н., проф. В'юник О.В., к.е.н., доц. Сторожук О.В., к.е.н., доц. Заярнюк О.В.; члени кафедри маркетингу та економічної теорії: д.е.н., проф., зав. кафедри Жовновач Р.І., к.е.н., доц. Ніколаєв І.В., к.е.н., доц. Романчук С.А., зав. кафедри фінансів, банківської справи та страхування, д.е.н., проф. Сибірцев В.В., зав. кафедри міжнародних економічних відносин та іноземних мов, д.е.н., проф. Миценко І.М., член кафедри аудиту, обліку та оподаткування, к.е.н., доц. Фоміна Т.В., здобувач третього освітньо-наукового рівня «Доктор філософії» четвертого року навчання спеціальності 051 «Економіка») Татарченко А.О.

Запрошені: Кернасюк Ю.В., зав. лабораторії економічних досліджень та аналізу науково-інноваційного потенціалу Інституту сільського господарства Степу НААН, к.е.н.

Голова засідання: Жовновач Р.І.

Секретар: Заярнюк О.В.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Визначення наукової новизни, теоретичного та практичного значення результатів дисертації «Механізм корпоративного розвитку підприємств агропромислового комплексу в умовах воєнних ризиків та відновлення економіки», підготовленої здобувачем третього освітньо-наукового рівня «Доктор філософії» четвертого року навчання спеціальності 051 «Економіка» Татарченком Андрієм Олександровичем на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка»).

СЛУХАЛИ: доповідь здобувача третього освітньо-наукового рівня «Доктор філософії» четвертого року навчання Татарченка Андрія Олександровича про результати виконання наукової складової освітньо-наукової програми за спеціальністю 051 «Економіка».

Тема дисертації – «Механізм корпоративного розвитку підприємств агропромислового комплексу в умовах воєнних ризиків та відновлення економіки». Здобувач Татарченко А.О. презентував основні наукові результати, отримані за темою дисертації упродовж навчання в аспірантурі, зокрема:

- розкрив генезис і розвиток концепції корпоративного розвитку в економічній теорії;
- визначив сутність і особливості корпоративного розвитку в агропромисловому виробництві;
- обґрунтував концептуальні засади механізму корпоративного розвитку підприємств агропромислового комплексу в умовах воєнних ризиків та відновлення економіки;
- проаналізував тенденції та динаміку корпоративного розвитку підприємств АПК;
- здійснив економічне обґрунтування та визначив стратегічні цілі корпоративного розвитку підприємств АПК;
- визначив системи критеріїв для оцінки ефективності корпоративного розвитку підприємств АПК;
- обґрунтував пропозиції щодо удосконалення механізму корпоративного розвитку підприємств АПК на засадах адаптивності та консолідації;
- запропонував стратегічні пріоритети корпоративного розвитку підприємств АПК у післявоєнному відновленні економіки;
- розробив науково-практичне забезпечення впровадження механізму корпоративного розвитку підприємств АПК.

Після доповіді Татарченко А.О. відповів на запитання к.е.н., доц. Фоміної Т.В., д.е.н., проф. Шалімової, д.е.н., проф. Семикіної, д.е.н., проф. Зайченка В.В., к.е.н., проф. В'юник О.В., к.е.н., доц. Дмитришина Б.В., к.е.н. Кернасюка Ю.В., к.е.н., доц. Ніколаєва І.В., к.е.н., доц. Заярнюка О.В., к.е.н., доц. Романчука С.А. На всі поставлені запитання дисертант надав змістовні, аргументовані та вичерпні відповіді, підтвердивши глибокі знання з теми дослідження та високий рівень методологічної підготовки.

ВИСТУПИЛИ:

Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності Сторожук Оксана Василівна.

Актуальність дослідження Татарченка А.О. зумовлена тим, що в сучасних умовах агропромисловий комплекс України відіграє не лише важливу виробничо-економічну роль, а й виступає ключовим чинником забезпечення продовольчої безпеки держави, формування експортного

потенціалу, надходження валютної виручки, підтримки зайнятості сільського населення та зміцнення економічної стійкості країни. Водночас повномасштабна війна, руйнування виробничої та транспортної інфраструктури, порушення логістичних маршрутів, посилення фінансових ризиків, нестача трудових ресурсів і зміни кон'юнктури зовнішніх ринків суттєво трансформували умови діяльності аграрних підприємств. За таких обставин традиційні підходи до корпоративного розвитку, які базуються переважно на розширенні масштабів виробництва, концентрації ресурсів та нарощуванні активів, втрачають свою ефективність. Натомість пріоритетного значення набувають здатність підприємств до адаптації та відновлення, забезпечення фінансової стійкості, впровадження цифрових технологій, підвищення гнучкості логістичних процесів, дотримання ESG-принципів і формування конкурентоспроможності в умовах високої невизначеності.

Логіка побудови структури дисертації повністю відповідає поставленим завданням, забезпечуючи послідовність викладу та наукову аргументованість розроблених рекомендацій.

Наукову цінність дослідження становить запропоноване автором концептуальне трактування корпоративного розвитку як безперервного, стратегічно детермінованого та інституційно обумовленого процесу якісних і кількісних трансформацій корпоративної системи. Важливою перевагою авторського підходу є відхід від традиційного отождолення корпоративного розвитку виключно зі зростанням виробничих масштабів, активів чи фінансових результатів підприємства. Натомість корпоративний розвиток розглядається як складний багатовекторний процес, що інтегрує організаційні, управлінські, економічні, фінансово-інвестиційні та адаптивні інструменти. Такий підхід характеризується високим рівнем методологічної обґрунтованості, оскільки забезпечує можливість інтерпретації корпоративного розвитку через систему об'єктивно вимірюваних характеристик, серед яких стратегічна орієнтація, системність управління, адаптивність до змін зовнішнього середовища, інноваційно-технологічна активність, рівень цифрової трансформації та резильєнтність підприємства.

Особливої уваги заслуговує здійснене автором узагальнення специфічних особливостей корпоративного розвитку підприємств агропромислового комплексу. У роботі аргументовано доведено, що функціонування аграрних корпорацій відбувається під впливом галузевих чинників, які визначають зміст і напрями корпоративних трансформацій. До таких чинників належать визначальна роль земельних ресурсів, сезонний характер виробництва, залежність від природно-кліматичних умов, потреба у вертикальній інтеграції виробничих процесів, висока чутливість до стану логістичної та експортної інфраструктури, соціально-економічна значущість аграрних підприємств для розвитку територіальних громад, а також зростання впливу воєнних ризиків в умовах сучасних викликів.

Урахування зазначених особливостей дозволило автору сформулювати та теоретично обґрунтувати механізм корпоративного розвитку підприємств агропромислового комплексу як цілісну багатокomпонентну систему

взаємопов'язаних організаційних, економічних, управлінських, фінансово-інвестиційних, інноваційно-технологічних, інституційно-стейкхолдерських та адаптивно-відновлювальних інструментів, спрямованих на забезпечення довгострокової конкурентоспроможності, стійкості та ефективності функціонування корпоративних структур.

Основні положення та найважливіші результати дисертаційної роботи опубліковано у 7 наукових працях загальним обсягом 5,05 друк. арк., з яких особисто автору належить 5,05 друк. арк. Серед них: 3 статті – у наукових фахових виданнях України, 1 розділ – у колективній монографії, 3 праці – у матеріалах міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій. Такий обсяг публікацій свідчить про високий рівень апробації наукових результатів, їх широке оприлюднення у науковому співтоваристві та повну відповідність вимогам до наукових досліджень.

Під час роботи над дисертацією Татарченко А.О. зарекомендував себе як наполегливий, відповідальний та ініціативний здобувач ступеня доктора філософії. Упродовж навчання в аспірантурі він успішно оволодів сучасним теоретико-методологічним інструментарієм за обраною спеціальністю, продемонстрував високий рівень критичного мислення, здатність до глибокого аналізу наукових джерел, нормативно-правової бази та значних обсягів інформації. Виконання індивідуального плану підготовки дисертації здійснювалося своєчасно та в повному обсязі. Татарченко А.О. виявив високий рівень самомотивації, організованості та цілеспрямованості у досягненні поставлених наукових завдань. Результати дослідження презентувалися та обговорювалися на наукових семінарах кафедри, що свідчить про розвинені комунікативні навички та здатність ефективно вести наукову дискусію. Татарченко А.О. своєчасно подавав матеріали для атестації та апробації результатів дослідження, активно брав участь у міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. Високий рівень його наукової діяльності підтверджується наявністю значної кількості фахових публікацій за тематикою дисертаційного дослідження.

Дисертаційна робота Татарченка А.О. є самостійною, завершеною науковою працею. Зміст дисертації та здобутки автора за своєю науковою новизною і практичною цінністю повністю відповідають спеціальності 051 «Економіка» та вимогам, що висуваються до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а її автор заслуговує на рекомендацію до захисту та присудження освітньо-наукового ступеня доктора філософії.

2. Рецензент – кандидат економічних наук, професор, професор кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи Центральноукраїнського національного технічного університету Бугасва Марія Вікторівна

Дисертаційна робота Татарченка Андрія Олександровича присвячена дослідженню однієї з найбільш актуальних проблем сучасної економічної науки та практики управління - формуванню механізму корпоративного розвитку підприємств агропромислового комплексу в умовах воєнних ризиків,

структурних трансформацій аграрної економіки та необхідності післявоєнного відновлення України.

Актуальність теми дисертації зумовлена тим, що агропромисловий комплекс у сучасних умовах виступає не лише провідним сектором національної економіки, а й важливим елементом продовольчої безпеки, експортної стабільності, зайнятості сільського населення, валютних надходжень та соціально-економічної життєздатності територіальних громад. Війна істотно змінила умови функціонування підприємств АПК: посилилися ризики втрати активів, руйнування інфраструктури, блокування логістичних маршрутів, здорожчання ресурсів, зниження доступу до фінансування, кадрового дефіциту та нестабільності зовнішніх ринків. У таких умовах корпоративний розвиток агропромислових підприємств не може розглядатися лише як нарощування масштабів виробництва, розширення земельного банку або збільшення виручки. Він набуває ознак складного адаптивного процесу, орієнтованого на стійкість, операційну безперервність, фінансову життєздатність, інноваційність, ESG-відповідність і здатність до стратегічного відновлення.

З огляду на це, дисертаційне дослідження є своєчасним, науково обґрунтованим і практично значущим. Його цінність полягає у спробі системно поєднати теоретичні положення корпоративного розвитку, галузеву специфіку агропромислового виробництва, аналітику фінансово-економічної динаміки провідних корпоративних підприємств АПК та прикладні рекомендації щодо впровадження механізму корпоративного розвитку в умовах воєнної невизначеності й післявоєнної реконструкції.

Структура дисертаційної роботи є логічною та відповідає поставленій меті. У першому розділі автором досліджено теоретико-методичні засади корпоративного розвитку підприємств агропромислового комплексу. Позитивної оцінки заслуговує систематизація наукових підходів до розуміння корпорації та корпоративного розвитку в історичній ретроспективі. Автор послідовно розглядає еволюцію наукових парадигм — від класичної політичної економії та інституціоналізму до нової інституціональної економіки, менеджеризму, фінансово-правових концепцій, теорії агентських відносин, стейкхолдерського підходу, концепцій цифрової економіки, мережевої корпорації та ESG-орієнтованого розвитку.

Важливо, що зазначена теоретична систематизація не має суто описового характеру, а підпорядкована формуванню авторської логіки дослідження. Здобувач переконливо доводить, що корпоративний розвиток еволюціонував від одновимірного трактування, пов'язаного переважно з концентрацією капіталу та максимізацією прибутку власників, до багатовимірної соціально-економічної категорії, яка інтегрує економічне зростання, інституційну зрілість, якість корпоративного управління, інноваційну активність, стейкхолдерську взаємодію, цифровізацію, соціальну відповідальність і резильєнтність.

Заслуговує на увагу авторське визначення корпоративного розвитку як безперервного, стратегічно керованого та інституційно детермінованого

процесу якісно-кількісної трансформації корпоративної структури. Перевагою такого підходу є те, що корпоративний розвиток розглядається не лише через результат, а й через систему взаємопов'язаних змін у власності, управлінні, контролі, інтеграційних зв'язках, ресурсно-компетентнісній базі, цифровій інфраструктурі, стейкхолдерських відносинах та здатності до адаптивного відновлення. Це дозволило автору забезпечити належну теоретичну глибину й операціоналізувати досліджуване поняття через конкретні ознаки та критерії вимірювання.

Науково обґрунтованим є акцент на специфіці корпоративного розвитку саме в агропромисловому комплексі. Автор слушно враховує земельний фактор, сезонність, природно-кліматичні ризики, залежність від біологічних циклів, потребу у вертикальній інтеграції, значення логістичної та експортної інфраструктури, роль аграрних корпорацій у розвитку сільських територій, а також вплив воєнного чинника на корпоративну архітектуру підприємств. Це дозволило сформулювати механізм корпоративного розвитку підприємств АПК як цілісну багатокомпонентну систему організаційних, економічних, управлінських, фінансово-інвестиційних, інноваційно-технологічних, інституційно-стейкхолдерських та адаптивних інструментів.

Другий розділ дисертації має значну аналітичну вагу. У ньому досліджено тенденції, стан і динаміку корпоративного розвитку підприємств АПК України. Сильною стороною роботи є використання панелі з п'яти репрезентативних корпоративних підприємств агропромислового комплексу - Kernel Holding S.A., Astarta Holding PLC, IMC S.A., KSG Agro S.A. та MHP SE. Залучення саме цих компаній дозволяє простежити різні моделі корпоративного розвитку: великі вертикально інтегровані структури, диверсифіковані агропромислові групи, середні публічні аграрні компанії та більш вразливі за масштабом корпоративні структури.

Методично виправданим є використання абсолютних фінансово-економічних показників у поєднанні з індексним підходом, маржинальним аналізом та порівняльною оцінкою. Індекссування показників із базою 2020 = 100 дозволило автору нівелювати ефект масштабу і порівняти динаміку підприємств, які істотно різняться за розміром активів, обсягом виручки та бізнес-моделями. У роботі проаналізовано динаміку виручки, EBITDA, чистого прибутку, активів, EBITDA margin та чистої маржі, що забезпечило комплексне бачення не лише масштабу діяльності, а й реальної операційної та фінансової результативності.

Особливої уваги заслуговує висновок автора про нелінійність корпоративного розвитку підприємств АПК у 2020-2024 рр. У дисертації переконливо обґрунтовано три етапи такої динаміки: фазу післяшокового зростання у 2020-2021 рр., точку структурного зламу у 2022 р. та фазу асиметричного відновлення у 2023-2024 рр. Така періодизація відображає реальний вплив пандемійних, воєнних, логістичних, фінансових і ринкових шоків на корпоративний сектор АПК.

Важливо, що автор не обмежився описом динаміки окремих компаній, а сформував низку концептуальних аналітичних узагальнень. Зокрема,

доведено, що корпоративний розвиток підприємств АПК трансформується з моделі екстенсивного зростання у модель адаптивної стійкості. У межах цієї моделі визначальним стає не сам обсяг виручки чи активів, а здатність підприємства підтримувати операційну ефективність, контролювати витрати, забезпечувати логістичну мобільність, диверсифікувати ризики та відновлювати EBITDA і прибутковість після кризових шоків.

Позитивним є те, що здобувач виявив суттєву диференціацію корпоративного сектору АПК. Великі інтегровані структури, зокрема Kernel і MHP, формують ядро експортного потенціалу та володіють значними ресурсами, тоді як IMC і KSG Agro демонструють вищу чутливість до воєнних, ринкових і логістичних коливань. Astarta розглядається як приклад диверсифікованої моделі розвитку з високим адаптивним потенціалом. Така аналітика дозволяє краще зрозуміти, що стійкість корпоративного розвитку визначається не лише розміром компанії, а й якістю бізнес-моделі, рівнем вертикальної інтеграції, диверсифікацією, управлінською гнучкістю, фінансовою дисципліною та інституційною зрілістю.

Вагомою перевагою другого розділу є також формування системи критеріїв оцінки ефективності корпоративного розвитку підприємств АПК. Автор обґрунтовує доцільність використання багатокритеріального та інтегрального підходу, що дозволяє оцінювати корпоративний розвиток за комплексом економічних, фінансових, організаційно-управлінських, інноваційних, ESG- та ризик-орієнтованих параметрів. Запропонований інтегральний індикатор має прикладне значення, оскільки може бути використаний для міжпідприємницького порівняння, моніторингу динаміки, виявлення слабких зон і підтримки управлінських рішень.

У третьому розділі дисертації автор переходить до розроблення стратегічних напрямів удосконалення механізму корпоративного розвитку підприємств АПК. На основі результатів теоретичного й аналітичного дослідження запропоновано адаптивно-консолідаційну модель, що враховує специфіку воєнних ризиків і потреби післявоєнного відновлення. Цінним є те, що напрями удосконалення не подаються декларативно, а логічно випливають із результатів другого розділу. Зокрема, асиметрія між виручкою, EBITDA та чистим прибутком обґрунтовує потребу у фінансовій буферизації та treasury-discipline; нестабільність експортних каналів – потребу у мультиканальній логістиці; слабші позиції за окремими критеріями – необхідність цифрової платформи управління, точного агровиробництва та посилення KPI-моніторингу; воєнні ризики - потребу в BCP/DRP, сценарному плануванні та ризик-орієнтованому управлінні.

Науково-практичну цінність має запропонована дорожня карта впровадження механізму корпоративного розвитку, яка включає етапи діагностики, проєктування, пілотування, масштабування та інституціоналізації. Це свідчить про практичну спрямованість роботи та її придатність для використання в управлінні корпоративними агропромисловими підприємствами. До переваг третього розділу слід віднести розроблення сценаріїв впровадження механізму корпоративного розвитку:

кризово-стабілізаційного, адаптивно-відновлювального та інтеграційно-модернізаційного., що дозволяє врахувати різні безпекові та економічні умови, в яких можуть функціонувати підприємства АПК.

Серед основних переваг дисертаційної роботи варто відзначити такі.

По-перше, дослідження має високий рівень актуальності, оскільки безпосередньо пов'язане з проблематикою стійкості агропромислового комплексу України в умовах війни та післявоєнного відновлення.

По-друге, робота характеризується достатньою теоретичною глибиною. Автор не лише узагальнює існуючі підходи, а й формує власне бачення корпоративного розвитку підприємств АПК як багатовимірного адаптивного процесу.

По-третє, дисертація має сильну аналітичну складову. Аналіз п'яти корпоративних кейсів за 2020-2024 рр. дозволив виявити реальні закономірності, асиметрії, ризики та адаптаційні можливості підприємств АПК.

По-четверте, робота має прикладне спрямування. Запропоновані напрями удосконалення механізму, система KPI, інтегральна оцінка, дорожня карта впровадження та сценарії реалізації можуть бути використані в практиці корпоративного управління агропромисловими підприємствами.

По-п'яте, дисертація відзначається цілісністю логіки: від теоретичної концептуалізації - до емпіричного аналізу, від аналітичних висновків — до практичних рекомендацій.

Разом із тим, як і будь-яке самостійне наукове дослідження, дисертаційна робота містить окремі дискусійні положення та недоліки.

По-перше, у роботі доцільно було б дещо розширити порівняння українських агропромислових корпорацій із зарубіжними аналогами, особливо з компаніями країн ЄС, які проходили етапи модернізації агропродовольчих ланцюгів, ESG-трансформації та цифровізації. Це дозволило б посилити міжнародний вимір дослідження та глибше обґрунтувати пріоритети післявоєнного відновлення.

По-друге, хоча обрана панель із п'яти компаній є репрезентативною для аналізу великих і публічних корпоративних структур, у дисертації варто було б ширше представити позицію середнього аграрного бізнесу. Саме цей сегмент, за висновками автора, є найбільш вразливим до структурної поляризації, тому його додатковий аналіз міг би посилити доказовість висновків щодо інклюзивності корпоративного розвитку.

По-третє, система KPI K1–K9 та інтегральний індикатор є перспективним методичним інструментом, однак потребують більш детального опису процедури нормування показників, визначення вагових коефіцієнтів і перевірки чутливості інтегральної оцінки до зміни ваг. Це надало б методичному блоку більшої формалізованості.

По-четверте, у третьому розділі доцільно було б чіткіше розмежувати рекомендації для підприємств різного масштабу: великих агрохолдингів, середніх корпоративних структур, малих інтегрованих підприємств і коопераційних моделей. Це дозволило б зробити запропонований механізм

більш диференційованим і практично адаптованим.

По-п'яте, сценарії впровадження механізму корпоративного розвитку є змістовними, однак у подальших дослідженнях варто посилити їх кількісну складову, зокрема визначити індикатори переходу від кризово-стабілізаційного до адаптивно-відновлювального та інтеграційно-модернізаційного сценаріїв.

Зазначені зауваження не мають принципового характеру та не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи. Вони можуть бути враховані автором у подальших дослідженнях і свідчать про складність та багатовимірність обраної наукової проблематики.

У цілому дисертаційна робота Татарченка Андрія Олександровича є завершеним, самостійним і науково обґрунтованим дослідженням. У роботі вирішено важливе науково-практичне завдання щодо обґрунтування теоретико-методичних засад і розроблення науково-практичних рекомендацій з формування механізму корпоративного розвитку підприємств агропромислового комплексу в умовах воєнних ризиків та відновлення економіки. Отримані результати мають наукову новизну, методичну значущість і практичну цінність для підприємств АПК, органів державного управління, галузевих об'єднань, інвесторів, територіальних громад і закладів вищої освіти.

3. Рецензент – кандидат економічних наук, професор, професор кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності Центральноукраїнського національного технічного університету В'юник Ольга Володимирівна

Дисертаційна робота Татарченка Андрія Олександровича присвячена актуальній, науково значущій та практично важливій проблемі формування механізму корпоративного розвитку підприємств агропромислового комплексу в умовах воєнних ризиків, структурної трансформації аграрного сектору та необхідності післявоєнного відновлення економіки України.

Актуальність обраної теми не викликає сумніву, оскільки агропромисловий комплекс України в сучасних умовах виконує не лише виробничо-економічну, а й стратегічну функцію забезпечення продовольчої безпеки, експортної спроможності, валютних надходжень, зайнятості в сільських територіях та економічної стійкості держави. Воєнні дії, руйнування інфраструктури, порушення логістичних ланцюгів, зростання фінансових ризиків, дефіцит трудових ресурсів і трансформація зовнішніх ринків істотно змінили умови функціонування аграрних підприємств. У цих обставинах традиційні підходи до корпоративного розвитку, орієнтовані переважно на нарощування масштабів діяльності, концентрацію активів і розширення виробництва, виявляються недостатніми. Натомість особливого значення набувають адаптивність, резильєнтність, фінансова стійкість, цифровізація, логістична гнучкість, ESG-орієнтація та здатність підприємств до стратегічного відновлення.

Дисертаційна робота має логічну структуру, яка забезпечує послідовний

перехід від теоретичного обґрунтування проблематики до аналітичної оцінки стану корпоративного розвитку та подальшого формування прикладних рекомендацій щодо удосконалення відповідного механізму. У першому розділі автором розкрито теоретико-методичні засади корпоративного розвитку підприємств агропромислового комплексу. Заслугує на позитивну оцінку систематизація історичних етапів розвитку концепції корпорації та корпоративного розвитку - від класичної політичної економії, інституціоналізму, неокласичних та новоінституціональних підходів до сучасних концепцій цифрової, мережевої, ESG-орієнтованої та адаптивної корпорації. Такий підхід дозволив автору не лише узагальнити наукові погляди, а й показати еволюцію корпорації від інструмента концентрації капіталу до складної соціально-економічної системи, здатної поєднувати економічне зростання, інноваційність, відповідальність, стійкість і стратегічну адаптацію.

Науково цінним є запропоноване авторське трактування корпоративного розвитку як безперервного, стратегічно керованого та інституційно зумовленого процесу якісно-кількісної трансформації корпоративної структури. Важливо, що автор не обмежується вузьким розумінням корпоративного розвитку як зростання активів, виручки або масштабу діяльності, а розглядає його як багатовимірний процес, що охоплює корпоративно-власницький, управлінсько-інституційний, стратегічно-інтеграційний, ресурсно-компетентнісний, цифрово-мережевий, інституційно-стейкхолдерський та адаптивно-відновлювальний виміри. Такий підхід є методологічно виправданим, оскільки дозволяє пов'язати категорію корпоративного розвитку з реально вимірюваними ознаками: стратегічною спрямованістю, системністю, керованістю, адаптивністю, інноваційно-цифровою динамікою та резильєнтністю.

Окремо слід відзначити авторське узагальнення специфіки корпоративного розвитку саме в агропромисловому виробництві. У роботі переконливо показано, що аграрний сектор має низку особливостей, які принципово впливають на архітектуру корпоративного розвитку: земельний фактор, сезонність, природно-кліматичні ризики, вертикальна інтеграція, залежність від логістики й експортної інфраструктури, соціальна роль аграрних корпорацій у громадах, а також підвищений вплив воєнних ризиків. Це дозволило автору обґрунтувати механізм корпоративного розвитку підприємств АПК як багатокомпонентну систему організаційних, економічних, управлінських, фінансово-інвестиційних, інноваційно-технологічних, інституційно-стейкхолдерських та адаптивних інструментів.

Другий розділ дисертаційної роботи має виразну аналітичну спрямованість і є одним із найбільш змістовних елементів дослідження. У ньому автором здійснено аналіз тенденцій, стану та динаміки корпоративного розвитку підприємств АПК. Позитивної оцінки заслуговує вибір емпіричної бази дослідження, представлений п'ятьма репрезентативними корпоративними кейсами: Kernel Holding S.A., Astarta Holding PLC, IMC S.A., KSG Agro S.A. та MHP SE. Обрана вибірка є методично обґрунтованою,

оскільки включає підприємства різного масштабу, рівня диверсифікації, галузевої спеціалізації та інтегрованості бізнес-моделей.

Автор коректно застосовує поєднання абсолютних, індексних і маржинальних показників. Використання індексного підходу з базою 2020 = 100 дозволило забезпечити порівнянність динаміки підприємств, які істотно відрізняються за масштабами діяльності. Це особливо важливо для аналізу корпоративного розвитку, оскільки пряме порівняння виручки, EBITDA, активів або чистого прибутку без урахування масштабу компаній могло б призвести до викривлених висновків.

Вагомим результатом другого розділу є обґрунтування нелінійного характеру корпоративного розвитку підприємств АПК у 2020–2024 рр. Автор виокремлює три фази: післяшокове зростання у 2020–2021 рр., структурний злам у 2022 р. та асиметричне відновлення у 2023–2024 рр. Така періодизація є логічною і підтверджується аналізом динаміки виручки, EBITDA та чистого прибутку досліджуваних підприємств. Особливо цінним є висновок про те, що корпоративний розвиток підприємств АПК трансформується з моделі екстенсивного зростання у модель адаптивної стійкості, у межах якої визначальним критерієм ефективності стає не лише масштаб діяльності, а здатність корпоративної структури забезпечувати операційну безперервність, фінансову життєздатність, контроль витрат, логістичну мобільність і відновлення результативності після кризових шоків.

Аналітична частина роботи демонструє достатній рівень глибини. Автор не обмежується описом показників окремих компаній, а формує узагальнення щодо структурної поляризації аграрного сектору, посилення ролі великих інтегрованих структур, вразливості малих і середніх підприємств, значення вертикальної інтеграції, диверсифікації, цифровізації та якості корпоративного управління. Важливо, що у дисертації показано: найбільш стійкими є ті підприємства, які поєднують виробництво, переробку, логістику, експортну інфраструктуру, фінансову дисципліну та гнучке управління. Це дозволяє перейти від описової статистики до формування управлінських висновків і стратегічних рекомендацій.

Третій розділ дисертаційної роботи логічно продовжує результати теоретичного та аналітичного дослідження. У ньому запропоновано стратегічні напрями удосконалення механізму корпоративного розвитку підприємств АПК, обґрунтовано пріоритети післявоєнного відновлення та розроблено науково-практичне забезпечення впровадження відповідного механізму. Позитивної оцінки заслуговує сформована автором адаптивно-консолідаційна модель корпоративного розвитку, яка поєднує фінансову буферизацію, treasury-discipline, мультиканальну логістику, цифрову платформу управління, точне агровиробництво, адаптивну консолідацію ланцюга вартості, ESG- та клімато-ризик-орієнтоване управління, стійкість людського капіталу та blended finance.

Практичне значення роботи посилюється розробленою дорожньою картою впровадження механізму корпоративного розвитку підприємств АПК. Автор пропонує послідовність етапів: діагностика та переналаштування

системи оцінки, проєктування нового механізму, пілотування на окремих бізнес-одиницях або кластерах, масштабування та інституціоналізація. Такий підхід є прикладним і може бути використаний у практиці корпоративного управління агропромисловими підприємствами. Важливим є також використання системи КРІ К1–К9 та інтегрального індикатора оцінки ефективності корпоративного розвитку, що дозволяє перейти від загальних управлінських рекомендацій до формалізованого моніторингу результативності.

Серед переваг дисертаційної роботи слід виділити такі.

По-перше, робота має чітко виражену актуальність і відповідає сучасним умовам функціонування агропромислового комплексу України в період війни та підготовки до післявоєнного відновлення.

По-друге, автору вдалося поєднати теоретичний, методичний, аналітичний і прикладний рівні дослідження. Теоретичні положення не залишаються абстрактними, а отримують продовження в аналітичних висновках і практичних рекомендаціях.

По-третє, науково цінною є авторська концептуалізація корпоративного розвитку як багатовимірного, адаптивного та інституційно зумовленого процесу, що особливо важливо для підприємств АПК в умовах ризиків.

По-четверте, робота має вагому емпіричну базу, сформовану на основі аналізу провідних корпоративних підприємств АПК за 2020–2024 рр., що дозволяє виявити реальні тенденції, а не обмежуватися загальними теоретичними міркуваннями.

По-п'яте, прикладна частина дослідження містить конкретні інструменти впровадження механізму: систему КРІ, інтегральну оцінку, дорожню карту, сценарії імплементації, блок-схему науково-практичного забезпечення, а також стратегічні пріоритети корпоративного розвитку у післявоєнному відновленні.

Водночас дисертаційна робота не позбавлена окремих дискусійних положень і недоліків, які не знижують її загальної наукової цінності, однак можуть бути враховані автором у подальшому доопрацюванні.

По-перше, у роботі доцільно було б більш чітко розмежувати поняття «корпоративний розвиток», «корпоративна трансформація», «корпоративна стійкість» і «корпоративна адаптивність», оскільки в окремих фрагментах ці категорії використовуються близько за змістом. Їх додаткове теоретичне розмежування посилює категоріальну чіткість дослідження.

По-друге, аналітична база дослідження представлена п'ятьма корпоративними підприємствами, що є достатнім для кейс-аналізу, однак для ширших галузевих узагальнень доцільно було б у перспективі розширити вибірку, включивши більше підприємств середнього масштабу, кооперативних структур або регіональних аграрних компаній. Це дозволило б глибше оцінити не лише поведінку великих агрохолдингів, а й особливості корпоративного розвитку менш капіталізованих суб'єктів АПК.

По-третє, запропонована система критеріїв і вагових коефіцієнтів для інтегральної оцінки ефективності корпоративного розвитку є методично

цікавою, проте потребує детальнішого пояснення процедури визначення ваг. Зокрема, варто було б уточнити, чи формувалися вони експертним шляхом, на основі аналітичної ієрархії, кореляційного аналізу або авторського методичного припущення.

По-четверте, у третьому розділі доцільно було б ширше розкрити механізм практичного впровадження ESG-компоненти в умовах обмежених фінансових ресурсів підприємств АПК. ESG-орієнтація обґрунтована переконливо, однак практичні інструменти її поетапного впровадження для підприємств різного масштабу могли б бути деталізовані глибше.

По-п'яте, сценарії впровадження механізму корпоративного розвитку є змістовними, однак потребують подальшої формалізації за параметрами ймовірності, часових горизонтів, індикаторів переходу від одного сценарію до іншого та ризиків реалізації. Це надало б сценарному блоку більшої прогностичної визначеності.

Зазначені зауваження мають рекомендаційний характер і не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи. Вони радше окреслюють напрями подальшого поглиблення дослідження та можуть бути враховані автором у наступних наукових працях.

Основні положення, висновки та рекомендації дисертації можуть бути використані в діяльності агропромислових підприємств, корпоративних груп, органів державної влади, регіональних інституцій розвитку, галузевих об'єднань, а також у навчальному процесі закладів вищої освіти під час викладання дисциплін з економіки підприємства, корпоративного управління, стратегічного менеджменту, аграрної економіки та економічної безпеки.

Висновок. Дисертаційна робота Татарченка Андрія Олександровича на тему «Механізм корпоративного розвитку підприємств агропромислового комплексу в умовах воєнних ризиків та відновлення економіки» за змістом, структурою, рівнем наукового обґрунтування, аналітичною глибиною та практичною спрямованістю відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 – Економіка, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії.

В обговоренні взяли участь: д.е.н., проф. Семикіна М.В., зав. кафедри міжнародних економічних відносин та іноземних мов, д.е.н., проф., Миценко І.М., декан економічного факультету, д.е.н., проф. Шалімова Н.С., зав. кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи, д.е.н., проф. Зайченко В.В., зав. кафедри маркетингу та економічної теорії, д.е.н., проф. Жовновач Р.І., які відмітили актуальність теми дисертації, її відповідність спеціальності, наявність наукової новизни одержаних наукових результатів, їх практичну значимість, публікаційну активність автора, активну участь у конференціях.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Татарченка Андрія Олександровича на тему «Механізм корпоративного розвитку підприємств агропромислового комплексу в умовах воєнних ризиків та відновлення економіки», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» (галузь знань 05 - «Соціальні та поведінкові науки»)

1. Актуальність теми дисертації.

Сучасні умови функціонування підприємств агропромислового комплексу України характеризуються безпрецедентним поєднанням воєнних, логістичних, фінансових, інституційних, кадрових і кліматичних ризиків, що істотно змінює зміст корпоративного розвитку. Повномасштабна війна зумовила руйнування виробничих активів, порушення експортної логістики, ускладнення доступу до фінансування, зростання вартості ресурсів, дефіцит трудового потенціалу та територіальну асиметрію розвитку аграрного бізнесу. За таких умов корпоративний розвиток підприємств АПК уже не може розглядатися лише як процес укрупнення, концентрації капіталу, вертикальної інтеграції або нарощування земельного банку. Він набуває стратегічного значення як механізм забезпечення економічної стійкості, безперервності діяльності, адаптивності, інвестиційної привабливості та післявоєнного відновлення агропромислового виробництва.

Необхідність розроблення та обґрунтування теоретико-методичних засад і науково-практичних рекомендацій щодо формування механізму корпоративного розвитку підприємств агропромислового комплексу в умовах воєнних ризиків та відновлення економіки України зумовили вибір теми дисертації.

2. З'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри.

Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт Центральноукраїнського національного технічного університету в межах тем:

«Механізми підвищення інноваційної конкурентоспроможності підприємств аграрної сфери» (№ держреєстрації 0123U101568), де автором досліджено вплив динаміки корпоративного розвитку підприємств АПК на їх конкурентоспроможність; «Механізм ефективного формування, використання та розвитку кадрового потенціалу вищої освіти регіону» (№ держреєстрації 0110U001586), у межах якої визначено чинники розвитку кадрового потенціалу вищої освіти регіону та їх вплив на діяльність підприємств агропромислового комплексу в умовах воєнних ризиків.

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Дисертація є самостійною науковою працею, у якій автором особисто розроблено та обґрунтовано теоретико-методичні засади і науково-практичні рекомендації щодо формування та впровадження механізму корпоративного

розвитку підприємств агропромислового комплексу в умовах воєнних ризиків та відновлення економіки. Усі наукові результати, положення та прикладні рекомендації, що виносяться на захист, одержані здобувачем одноосібно. У розділі колективної монографії особистий внесок дисертанта визначено та відображено в переліку публікацій.

4. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій.

Достовірність наукових результатів дисертації базується на сукупності взаємопов'язаних чинників, які свідчать про високий рівень методологічної обґрунтованості та емпіричної аргументованості висновків автора. Використання методів економіко-статистичного аналізу, порівняльної динаміки, структурного аналізу, індексного методу та графічної інтерпретації для виявлення тенденцій і динаміки корпоративного розвитку підприємств АПК України дало можливість проаналізувати зміни у структурі аграрних підприємств за розмірами, динаміку виробництва, зайнятості, продуктивності, фінансових результатів, прибутковості, інвестиційної активності та визначити характер трансформацій аграрного корпоративного сектору в довоєнний період, у фазі воєнного шоку та в умовах адаптаційного відновлення.

Надійність запропонованих рішень підтверджується позитивною апробацією на 3 наукових конференціях, публікаціями у фахових виданнях та перевіркою роботи на плагіат, яка засвідчила дотримання стандартів академічної доброчесності.

Таким чином, усі розроблені рекомендації та висновки щодо теоретико-методичні засади і науково-практичні рекомендації щодо формування та впровадження механізму корпоративного розвитку підприємств агропромислового комплексу в умовах воєнних ризиків та відновлення економіки є методологічно вивіреними, емпірично аргументованими та повністю відповідають вимогам до сучасних економічних досліджень.

5. Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в такому: *удосконалено:*

- сутнісне трактування корпоративного розвитку підприємств агропромислового комплексу, яке, на відміну від підходів, що ототожнюють його переважно зі зростанням масштабів діяльності, концентрацією капіталу, реорганізацією або підвищенням вартості бізнесу, розглядається як безперервний, стратегічно керований та інституційно зумовлений процес якісно-кількісної трансформації корпоративної структури, спрямований на приріст конкурентоспроможності, ринкової вартості, керованості, адаптивності, стійкості та здатності підприємств АПК до відновлення в умовах воєнних ризиків;

- концептуальні засади механізму корпоративного розвитку підприємств АПК в умовах воєнних ризиків та відновлення економіки, які, на відміну від

фрагментарного розуміння механізму як сукупності окремих управлінських або фінансово-економічних інструментів, передбачають його трактування як цілісної адаптивної системи інституційних, організаційно-управлінських, фінансово-економічних, інформаційно-аналітичних, технологічних, кадрових та ESG-інструментів, спрямованих на узгодження інтересів стейкхолдерів, мобілізацію ресурсів, управління ризиками, збереження життєздатності та прискорене відновлення корпоративних аграрних структур;

- науково-методичний підхід до аналізу тенденцій і динаміки корпоративного розвитку підприємств АПК, який, на відміну від підходів, зорієнтованих переважно на абсолютні фінансові показники, ґрунтується на поєднанні показників масштабу діяльності, операційної результативності, маржинальності та індексної динаміки за базою 2020 р. = 100. Це дозволило забезпечити зіставність підприємств різного масштабу, виокремити фази післяшокового зростання, структурного зламу та асиметричного відновлення, а також оцінити якість корпоративного розвитку в умовах воєнних, логістичних і ринкових шоків;

- науково-методичний підхід до формування системи критеріїв оцінки ефективності корпоративного розвитку підприємств АПК, особливість якого полягає у використанні логічної моделі «фактори → критерії → показники», нормуванні показників, визначенні вагових коефіцієнтів, інтегральному оцінюванні та радарній інтерпретації результатів за критеріями К1–К9. Такий підхід дає змогу перейти від фрагментарного аналізу окремих показників до комплексної діагностики рівня розвитку, стійкості, адаптивності та ефективності корпоративних аграрних структур;

- архітектуру удосконаленого механізму корпоративного розвитку підприємств АПК на засадах адаптивності та консолідації, яка, на відміну від традиційних моделей, орієнтованих переважно на управління масштабом, активами або виробничо-фінансовими результатами, поєднує шість взаємопов'язаних функціональних модулів: фінансову буферизацію та treasury-discipline; мультимодальну логістику й експортну диверсифікацію; цифрову платформу управління та точне агровиробництво; адаптивну консолідацію ланцюга створення вартості й ринкову диверсифікацію; ESG- та клімато-ризик-орієнтоване управління з інтегрованою прозорістю; стійкість людського капіталу та використання blended finance для модернізації.

набули подальшого розвитку:

- періодизація та систематизація еволюції концепції корпоративного розвитку, що відображає перехід від класичних уявлень про корпорацію як форму концентрації капіталу та максимізації прибутку до сучасного розуміння її як інституційно складної, інноваційно орієнтованої, цифрово інтегрованої, соціально відповідальної та резильєнтної системи. Це дало змогу обґрунтувати багатовимірний характер корпоративного розвитку в умовах глобалізації, цифровізації, воєнних ризиків і потреб післякризового відновлення;

- наукові положення щодо галузевої специфіки корпоративного розвитку підприємств АПК, які розширено через систематизацію його ключових детермінант: земельного фактора, сезонності, природно-кліматичних ризиків,

біологічної природи активів, вертикальної інтеграції, логістичної вразливості, експортної орієнтації, доступу до капіталу, корпоративного управління, соціально-економічної відповідальності та ESG-орієнтирів. Це дозволило відмежувати логіку корпоративного розвитку аграрних підприємств від універсальних промислових моделей;

– систематизація закономірностей корпоративного розвитку підприємств АПК у 2020–2024 рр., у межах якої обґрунтовано перехід від моделі екстенсивного зростання до моделі адаптивної стійкості. Доведено, що рівень стійкості корпоративних аграрних структур визначається не лише масштабом діяльності, а передусім рівнем вертикальної інтеграції, диверсифікації бізнес-моделі, наявністю переробних потужностей, централізованої логістики, цифровізації, фінансової гнучкості та якості корпоративного управління;

– обґрунтування змісту консолідації у корпоративному розвитку підприємств АПК, яке поглиблено через її трактування не лише як майнового укрупнення або концентрації контролю, а як функціонального об'єднання критичних ресурсів, даних, логістичної інфраструктури, фінансових інструментів, кадрових компетенцій і партнерських взаємодій. Це дозволяє розглядати консолідацію як інструмент підвищення керованості, адаптивності, стійкості та здатності підприємств до відновлення після воєнних і ринкових шоків;

– науково-практичні засади впровадження механізму корпоративного розвитку підприємств АПК у післявоєнному відновленні економіки, які розвинено через поєднання стратегічних пріоритетів, сценарного підходу, системи КРІ К1–К9, інтегрального індикатора корпоративного розвитку та моніторингового блоку зворотного зв'язку. На відміну від підходів, орієнтованих переважно на загальні антикризові або інвестиційні заходи, запропоноване забезпечення дає змогу реалізувати механізм через кризово-стабілізаційний, адаптивно-відновлювальний та інтеграційно-модернізаційний сценарії з урахуванням фінансової стійкості, логістичної адаптивності, цифрової зрілості, ESG-відповідності, кадрової резильєнтності та інвестиційної спроможності підприємств АПК.

Отже, дисертація вирізняється значним рівнем наукової новизни отриманих результатів, комплексністю підходів та вагомим внеском у розвиток теорії та практики регулювання розвитку підприємств агропромислового комплексу в умовах воєнних ризиків та відновлення економіки.

6. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації:

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Татарченко А.О. Сутність і особливості корпоративного розвитку в агропромисловому виробництві. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки: зб. наук. пр.* 2025. Вип. 14 (47). С. 167–178. DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2025.14\(47\).167-178](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2025.14(47).167-178) (заг. обсяг 0,65 друк. арк.)

2. Татарченко А.О. Еволюція концепції корпоративного розвитку. *Грааль науки*. 2026. (61). С. 36–50. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.23.01.2026.001> (заг. обсяг 0,95 друк. арк.)

3. Татарченко А.О. Взаємозв'язок корпоративного розвитку з економічною безпекою та конкурентоспроможністю підприємств АПК України. *Review of transport economics and management*. 2025. Iss.14(30). С. 63–75. DOI: <https://doi.org/10.15802/rtem2025/342484> (заг. обсяг 0,95 друк. арк.)

Розділ у колективній монографії

1. Татарченко А.О. Corporate development of ukraine's agro-industrial production under wartime challenges: evolution, trends and prospects. *Transformation of the scientific area in the context of contemporary challenges: Scientific monograph*. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2025. 692 p. Pp. 660–684. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-631-7-26> (заг. обсяг 1,7 друк. арк.).

Опубліковані праці апробаційного характеру

1. Татарченко А.О. Зарубіжний досвід корпоративного управління в аграрному секторі. International Scientific Conference Open science, technology, innovation: theoretical and practical aspects: Conference Proceedings, December 5–6, 2025. Riga, Latvia: Baltija Publishing. С. 62–65. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-630-0-19> (заг. обсяг 0,25 друк. арк.)

2. Татарченко А.О. Формування механізму корпоративної стійкості підприємств АПК в умовах воєнних ризиків. Актуальні проблеми економіки та підприємництва в умовах викликів і загроз: матеріали IV Всеукр. наук.–практ. конф., 22 квіт. 2026 р., м. Кропивницький). Кропивницький: РВЛ ЦНТУ, 2026. С. 111–113. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/handle/123456789/19409> (заг. обсяг 0,10 друк. арк.)

3. Татарченко А.О. Структурні та виробничі тенденції розвитку підприємств агропромислового комплексу України в умовах воєнних ризиків. Сучасний розвиток економічної теорії і практики: матеріали науково-практичної конференції, м. Київ, 27–28 березня 2026 р. Одеса: Видавництво «Молодий вчений», 2026. С. 28–34. URL: <https://molodyivchenyi.ua/omp/index.php/conference/catalog/view/173/3047/6331-1> (заг. обсяг 0,45 друк. арк.).

7. Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозіумах, семінарах тощо.

Основні положення дисертаційної роботи, теоретико-методичні узагальнення та науково-практичні рекомендації щодо формування механізму корпоративного розвитку підприємств агропромислового комплексу в умовах воєнних ризиків та відновлення економіки доповідалися й обговорювалися на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях: International Scientific Conference «Open science, technology, innovation: theoretical and practical aspects» (Riga, Latvia, December 5-6, 2025), де представлено результати

дослідження зарубіжного досвіду корпоративного управління в аграрному секторі; IV Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми економіки та підприємництва в умовах викликів і загроз» (м. Кропивницький, 22 квітня 2026 р.), на якій апробовано положення щодо формування механізму корпоративної стійкості підприємств АПК в умовах воєнних ризиків; науково-практичній конференції «Сучасний розвиток економічної теорії і практики» (м. Київ, 27-28 березня 2026 р.), де оприлюднено результати аналізу структурних та виробничих тенденцій розвитку підприємств агропромислового комплексу України в умовах воєнних ризиків.

8. Практична цінність результатів дослідження.

Практичне значення одержаних у дисертації наукових результатів полягає у розробленні рекомендацій для вдосконалення механізму корпоративного розвитку підприємств АПК в умовах воєнних ризиків і післявоєнного відновлення економіки.

Авторські розробки знайшли застосування у практичній діяльності: ГО «Кіровоградська обласна сільськогосподарська дорадча служба», що підтверджено довідкою (довідка № 2 від 28.04.2026 р.); Департаменту агропромислового розвитку Кіровоградської обласної державної адміністрації (довідка № 01-43/2 від 14.05.2026р.). Довідка про використання результатів наукового дослідження у навчальному процесі Центральноукраїнського національного технічного університету (довідка № 33-15/1449 від 15.04.2026р.). Окремі науково-практичні положення дисертаційного дослідження використано у діяльності ТОВ «Агроресурс-2006» (довідка № 29/05-26 від 29.05.2026 р.).

9. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення.

Дисертація за структурою, мовою та стилем викладення повністю відповідає вимогам МОН України. Робота написана державною мовою, науковим стилем, вирізняється логічною послідовністю та дотриманням норм академічної етики. Під час обговорення результатів дослідження зауважень щодо змістовної цілісності, структури чи методологічної вивірності роботи не надходило.

10. УХВАЛИЛИ:

1. Дисертація Татарченка Андрія Олександровича на тему «Механізм корпоративного розвитку підприємств агропромислового комплексу в умовах воєнних ризиків та відновлення економіки» є завершеною, самостійною науковою працею. У роботі розв'язано актуальне наукове завдання щодо розроблення та обґрунтування теоретико-методичних засад і науково-практичних рекомендацій щодо формування та впровадження механізму корпоративного розвитку підприємств агропромислового комплексу в умовах воєнних ризиків та відновлення економіки, що має вагоме значення для

розвитку економічної науки за спеціальністю 051 «Економіка».

2. Основні положення та найважливіші результати дисертаційної роботи опубліковано у 7 наукових працях загальним обсягом 5,05 друк. арк., з яких особисто автору належить 5,05 друк. арк. Серед них: 3 статті – у наукових фахових виданнях України, 1 розділ – у колективній монографії, 3 праці – у матеріалах міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій.

3. Дисертаційна робота відповідає вимогам наказу МОН України №40 від 12.01.2017 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеню доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44.

РЕКОМЕНДУВАТИ:

1. Дисертаційну роботу «Механізм корпоративного розвитку підприємств агропромислового комплексу в умовах воєнних ризиків та відновлення економіки», подану Татарченком Андрієм Олександровичем на здобуття ступеня доктора філософії, до публічного захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 051 «Економіка».

2. Вченій раді ЦНТУ утворити разову спеціалізовану вчену раду по захисту дисертації Татарченка Андрія Олександровича у складі:

голова спеціалізованої вченої ради – Жовновач Руслана Іванівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри маркетингу та економічної теорії Центральноукраїнського національного технічного університету Міністерства освіти і науки України;

члени спеціалізованої вченої ради:

рецензент – **Бугаєва Марія Вікторівна**, кандидат економічних наук, професор, професор кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи Центральноукраїнського національного технічного університету Міністерства освіти і науки України;

рецензент – **В'юник Ольга Володимирівна**, кандидат економічних наук, професор, професор кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності Центральноукраїнського національного технічного університету Міністерства освіти і науки України;

офіційні опоненти:

Гуцалюк Олексій Миколайович, доктор економічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної діяльності ПЗВО «Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова» Міністерства освіти і науки України;

Кононенко Леся Віталіївна, кандидат економічних наук, доцент, помічник декана з наукової та міжнародної діяльності Херсонського державного аграрно-економічного університету Міністерства освіти і науки України.

За затвердження висновку проголосували:

«за» - 15 осіб

«проти» - немає

«утримались» - немає

Голова міжкафедрального семінару:
д.е.н., професор

Руслана ЖОВНОВАЧ

Секретар міжкафедрального семінару:
к.е.н., доцент

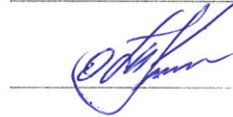
Олексій ЗАЯРНІЮК

Рецензенти:
к.е.н., професор

Марія БУГАЄВА

к.е.н., професор

Ольга В'ЮНИК